

**„ ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТА НА АГЕНЦИЈАТА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА ЗАЕДНИЦИТЕ
ЗА
2017 ГОДИНА“**

ВОВЕД

Агенцијата за остварување на правата на заедниците е основана со Закон за унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците кои се помалку од 20% од населението во РМ (Службен весник на РМ бр.92/08 од 22.јули 2008 год) заради следење на остварувањето и унапредувањето, заштита на правата на припадниците на заедниците кои се помалку од 20% и надзор над спроведувањето на одредбите на законите со кои се утврдени тие права.

Агенцијата за остварување на правата на заедниците е самостоен орган на државната управа во својство на правно лице со седиште во Скопје, чии основни надлежности се остварување и унапредување на правата на заедниците од областа на вработувањето, согласно со принципот на соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците, употреба на јазикот, образование (основно, средно и високо), културата и други области во кои со закон се утврдени правата на припадниците на заедниците.

Агенцијата својата надлежност ја спроведува врз основа на начелата на законитост, транспарентност, еднаквост, одговорност и правичност.

Во согласност со член 12 став 2 од Законот за унапредување и заштита на правата на заедниците кои се помалку од 20% од населението во РМ, Директорот на Агенцијата го поднесува следниот извештај за работа:

- Изработка на Стратешкиот план на Агенцијата за остварување на правата на заедниците за период 2018-2020 година
- Проектни активности
- Работа во комисији, остварена соработка и службени патувања
- Извештај за учество на вработените на обуки
- Извештај за спроведени вработувања
- Извештај за спроведени јавни набавки
- Финансиско работење на Агенцијата за 2017 година

1. ИЗРАБОТКА НА СТРАТЕШКИОТ ПЛАН НА АГЕНЦИЈАТА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА ЗАЕДНИЦИТЕ ЗА ПЕРИОД 2018-2020 ГОДИНА

Стратешкиот план за период 2018-2020 година претставува заложба на Агенцијата за остварување на правата на заедниците во насока на понатамошното унапредување, заштита и остварување на правата на заедниците кои се помалку од 20% од вкупното население во Република Македонија.

2. ПРОЕКТНИ АКТИВНОСТИ

Агенцијата за остварување на правата на заедниците во текот на 2017 година ги реализираше следните проектни активности:

2.1 *Партиципативен форум*

2.1.1. „Унапредување на ефективностa на Партиципативниот форум и креирање на рамка на идните активности“

На ден 16. 11. 2017 година Агенцијата за остварување на правата на заедниците во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје реализираше Партиципативен форум на тема: **“ Унапредување на ефективностa на Партиципативниот форум и креирање на рамка на идните активности”**.

2.1.2. „Подобрување на квалитетот на образованието на јазиците на припадниците на заедниците“

Агенцијата за остварување на правата на заедниците во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје на 17.11.2017 година организираше Партиципативен форум на тема: **„Подобрување на квалитетот на образованието на јазиците на припадниците на заедниците“** .

2.2 *Обуки за граѓански организации*

На ден 10 – 11.11.2017 година беше спроведена обука на тема **：“Организациско јакнење и добро управување во граѓанските организации”**.

На обуката учествуваа 24 преставници на здруженија на граѓани од повеќето заедници (турска, влашка, ромска, српска, бошњачка, црногорска, хрватска, руска и припадници на заедницата на Еѓипѓаните). Обучувачи беа преставници на Македонскиот центар за меѓународна соработка.

На ден 12. 12.2017 год. се реализираше обука на тема: **“ Медиумската писменост како предуслов за инклузивно општество “** .

На обуката учествуваа 24 преставници на здруженија на граѓани од повеќето заедници (турска, влашка, ромска, српска, бошњачка, црногорска, хрватска, руска и припадници на заедницата на Еѓипјаните).

Обучувачи беа претставници на Висока школа за новинарство и за односи со јавноста и Агенција за аудио и аудио- визуелни медиумски услуги.

2.2 Работилници на локално ниво

Работилница **„Унапредување на правата на заедниците и комисији за односи со заедниците во општините“**.

Институтот за развој на заедниците, со Агенцијата за остварување на права на заедниците и Мисијата на ОБСЕ во Скопје, на 1 декември 2017год, во хотел „Хармонија“ во Куманово, организираше работилница на тема „Унапредување на правата на заедниците и комисији за односи со заедниците во општините“.

Работилница **„Унапредување на правата на заедниците на локално ниво“**.

Институтот за развој на заедниците, со Агенцијата за остварување на права на заедниците и Мисијата на ОБСЕ во Скопје, на 30 ноември 2017 година, во хотел „Лирак“ во Тетово, организираше работилница на тема „Унапредување на правата на заедниците и комисији за односи со заедниците во општините“.

2.3. Соработка со Еу Делегацијата во Скопје за поддршка на здруженијата на граѓани- грантисти на Програмата на ИПА за поддршка на граѓанските општества и медиумите за 2014 година (IPA CSF Civil Society and Media Programme 2014) повик EuropeAid/136-992/DD/ACT/MK

Во текот на 2016 година Агенцијата за остварување на правата на заедниците оствари соработка со Делегацијата на Европската унија во Скопје за институционална поддршка на осум национални граѓански организации – грантисти на програмата на ИПА за поддршка на граѓанските општества и медиумите за 2014 година (IPA CSF Civil Society and Media Programme 2014) повик EuropeAid/136-992/DD/ACT/MK. Во 2017 година таа соработка беше надолполнета со следниве активности:

2.3.1. Летен фестивал **„Декада на припадност-славење на различностите“** - Локална агенција за развој од Струга и Граѓанската организација „Креативни и активни“.

Локална агенција за развој од Струга и Граѓанската организација „Креативни и активни“ од Струга го спроведоа проектот: „Декада на припадност-славење на различностите“, финансиран од Европската Унија (ЕУ), програмата IPA Civil Society Facility and Media Programme 2014 .

Во рамките на овој проект се организираше фестивалот „Ynë Bizim Nostru Наш Amaro Naš Festival“ од 25-27 Јули во Струга, во кој преку видео проекција учестваше и Агенцијата за остварување на правата на заедниците.

Главната цел на проектот беше да се придонесе за подобрување на меѓуетничките односи во југозападниот регион, преку зајакнување на соработката меѓу граѓанските организации, јавниот и приватниот сектор.

2.3.2. Форум „Мерки за поттикнување на претприемништвото кај немнозинските етнички групи“ - Фондацијата Претприемачки сервис за млади

Агенцијата за остварување на правата на заедниците и Фондацијата Претприемачки сервис за млади на 03 Ноември 2017 година во хотелот „Холидеј Ин“ во Скопје, организираа форум насловен **„Мерки за поттикнување на претприемништвото кај немнозинските етнички групи“**. Главните заклучоци кои произлегоа од форумот се насочени кон унапредување на локалниот економски развој преку активно стимулирање на претприемништвото и зголемување на (само)вработеноста меѓу младите луѓе, со посебен фокус на припадниците на немнозинските етнички заедници. Овој форум кој Фондацијата Претприемачки сервис за млади го организираше заедно со Агенцијата за остварување на правата на заедниците, е втор од серијата шест настани за размена на идеи и предлози, дискусија и вмрежување, како дел од кампањата „И јас сум претприемач“, во рамки на проектот „Заедно за успех: млади претприемачи, движечка сила за добри меѓуетнички односи“, финансиран од Европската унија.

2.4. Анализа на право на информирање на свој јазик преку електронски и печатени медиуми

Врз основа на одлуката на Агенцијата за остварување на правата на заедниците бр.01-101/1 од 21.06.2016 година се задолжува Одделението за следење на остварувањето, унапредувањето и заштитата на правата на припадниците на заедниците да изготви анализа за употребата на јазиците на припадниците на заедниците.

Согласно Законот за унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците кои се помалку од 20 % од вкупното население на Р.М. (Сл. весник бр.92 од 22 јули 2008 год.) и Законот за употреба на јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија и во единиците на локалната самоуправа (Сл. весник бр.101 од 13 август 2008 год.) , "остварувањето и унапредувањето на правата на припадниците на заедниците кои се помалку од 20 % од населението, се однесува на правата во областа на вработувањето согласно со принципот на соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците, употребата на јазикот, образованието (основно, средно и високо) , културата и други области во кои со закон се уредени правата на припадниците на заедниците" наведено во член 3.

Согласно Уставот на РМ и амандманите од 2001 година, Републиката ја гарантира заштитата, меѓу другото, и на јазичниот идентитет на сите заедници.

Согласно Амандман V од Уставот на РМ личните документи на граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, се издаваат на македонски јазик и неговото писмо, како и на тој јазик и неговото писмо во согласност со закон.

Употребата на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во РМ и во единиците на локалната самоуправа, во РМ е регулирана со посебен закон - Закон за употреба на јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија и во единиците на локалната самоуправа (Сл. весник бр.101 од 13 август 2008 год.).

Во органите на државната власт во РМ службен јазик различен од македонскиот јазик, може да се користи во согласност со закон.

Агенцијата за остварување на правата на заедниците изработи „Анализа за право на информирање на свој јазик преку електронски и печатени медиуми“ .

Од податоците на Агенцијата за аудио и аудувизуелни медиумски услуги во РМ, состојбата со приватните радиодифузери кои емитуваат програма на некој од јазиците на помалубројните заедници во 2017 година е следна:

- Регистар на радиодифузерите што емитуваат телевизиска програма
- Регистар на радиодифузери што емитуваат радио програма
- Печатени медиуми

2.5. Анализа за состојбите во Воспитно – Образовниот систем на учениците припадници на заедниците во Република Македонија

Согласно Законот за унапредување и заштита на правата припадниците на заедниците кои се помалку од 20 % од вкупното население на Р.М. (Сл. весник бр.92,од 22 јули 2008 год.), "остварувањето и унапредувањето на правата на припадниците на заедниците кои се помалку од 20 % од населението, се однесува на правата во областа на вработувањето согласно со принципот на соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците, употребата на јазикот, образованието (основно, средно и високо), културата и други области во кои со закон се уредени правата на припадниците на заедниците" наведено во член 3.

Согласно член 5 од горенаведениот закон, припадниците на заедниците од членот 1 став (2) на овој закон имаат право на образование во сите степени на својот јазик во согласност со закон.

Анализата се изготвува со цел следење на состојбите во воспитно – образовниот систем и активно учество на Агенцијата со свои предлози и сугестии во креирањето на воспитно – образовната работа на МОН, БРО и поддршка на Владата во спроведувањето реформи и остварувањето на правото на образование на соодветниот мајчин јазик.

Образованието е една од клучните форми на запознавање на припадниците на заедниците со своите посебности, култура и јазик, а воедно и механизам кој обезбедува интеграција на единката во општеството.

Значењето на образованието на припадниците на заедниците кои сочинуваат помалку од 20 % од популацијата на РМ може да се согледа преку неколку параметри, а пред се клучно прашање претставува пристапот на припадниците на овие заедници до квалитетно образование користејќи ја притоа можноста да го користат својот мајчин јазик. РМ има обврска преку образованието да им овозможи на различните етнички групи развивање на чувство на припадност на нивните заедници, вклучување и инклузија на заедниците во општеството преку образовниот процес, а воедно преку образованието да го едуцира мнозинството и да ја јакне свеста меѓу граѓаните за разноликоста и мултикултурноста на нашето општество.

Во РМ, зависно од степенот и видот на образовниот процес, ова право од страна на припадниците на заедниците се остварува на различни нивоа:

- Право на образование и следење на наставата на мајчин јазик
- Право на запознавање и учење на мајчиниот јазик
- Право на следење на настава по избран предмет – Запознавање со јазикот и културата на заедницата

2.6. Анализа за состојбите со примената на начелото на соодветна и правична застапеност за 2015 година во културни установи во Република Македонија

Согласно Законот за унапредување и заштита на правата припадниците на заедниците кои се помалку од 20 % од вкупното население на Р.М. (Сл. весник бр.92, од 22 јули 2008 год.), "остварувањето и унапредувањето на правата на припадниците на заедниците кои се помалку од 20 % од населението, се однесува на правата во областа на вработувањето согласно со принципот на соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците, употребата на јазикот, образованието (основно, средно и високо), културата и други области во кои со закон се уредени правата на припадниците на заедниците" наведено во член 3.

Во согласност со член 12 став 2 од Законот за унапредување и заштита на правата на заедниците кои се помалку од 20% од населението во РМ, Агенцијата во 2017 година изготви анализа за примената на начелото на соодветна и правична застапеност за 2015 во културни установи во РМ.

Прашањето на соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците е решено во низа закони и подзаконски акти кои регулираат различни сфери од општествениот живот во РМ.

Исто така и во областа на културата се применува начелото на соодветна и правична застапеност, па така Министерот за култура може да основа тела, односно да именува надворешни соработници имајќи ја предвид соодветната и правичната застапеност на сите заедници.

Министерството за култура финансира 106 установи од областа на културата, од кои 57 се национални установи кои во целост се финансираат од Министерството за култура и 49 локални установи од областа на културата, се финансираат со наменски и со блок дотации.

Методологијата на истражувањето се состои од анализа и обработка на податоци содржани во Извештајот на Народниот правобранител за 2015 година и Пописот на населението во РМ од 2002 година. Со ова истражување беа опфатени вкупно 54 културни установи во РМ.

Истражувањето покажува дека припадниците на петте помалубројни заедници не се соодветно застапени во културните установи во Република Македонија.

2.7. Отворени денови на Агенцијата за остварување на правата на заедниците

Во периодот септември – октомври 2017 година, во просториите на Агенцијата за остварување на правата на заедниците (АОПЗ) се одржаа 6 поединечни средби со дел од невладините организации на турската, српската, ромската, бошњачката, влашката заедница, како и со дел од невладините организации припадниците на категоријата на останати во Р.Македонија.

На средбите се информираа присутните за состојбата на Агенцијата, за планираните активности во наредниот период, заложбата да се подигне видливоста на проблемите на етнички заедници во општеството, а воедно и вклучувањето на невладините организации во тој процес.

3. РАБОТА ВО КОМИСИИ, ОСТВАРЕНА СОРАБОТКА И СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА

- 3.1. Агенцијата за остварување на правата на заедниците активно учествува во работата на **Меѓуресорското тело за човекови права со кое раководи Министерството за надворешни работи.**
- 3.2. Агенцијата за остварување на правата на заедниците оствари соработка со **ОБСЕ Мисијата во Скопје.**
- 3.3. Агенцијата за остварување на правата на заедниците оствари соработка со Делегацијата на Европската унија во Скопје за институционална поддршка на осум национални граѓански организации – грантисти на програмата на ИПА за поддршка на граѓанските општества и медиумите за 2014 година (IPA CSF Civil Society and Media Programme 2014) повик EuropeAid/136-992/DD/ACT/MK.
- 3.4. Службени патувања во 2017 година не се остварени.

4. ИЗВЕШТАЈ ЗА УЧЕСТВО НА ВРАБОТЕНИТЕ НА ОБУКИ

Во текот на 2017 година вработените во Агенцијата за остварување на правата на заедниците учествуваа на следниве обуки:

„Генеричка Обука од областа на стратешкото планирање“ - организирана од страна на Генералниот секретаријат на Владата на Република Македонија. На оваа обука присуствуваа пет државни службеници.

5. ИЗВЕШТАЈ ЗА СПРОВЕДЕНИ ПОСТАПКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

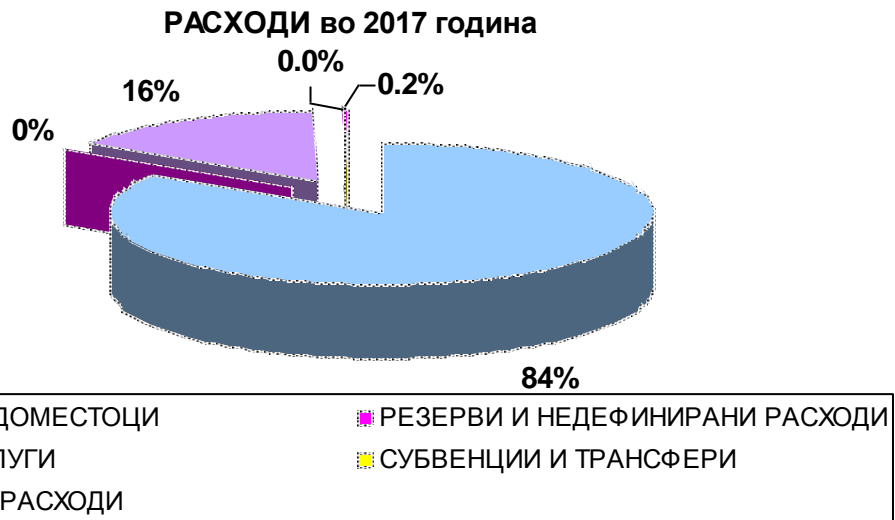
Во текот на 2017 Агенцијата за остварување на правата на заедниците не спроведе постапки за вработување.

6. ФИНАНСИСКО РАБОТЕЊЕ

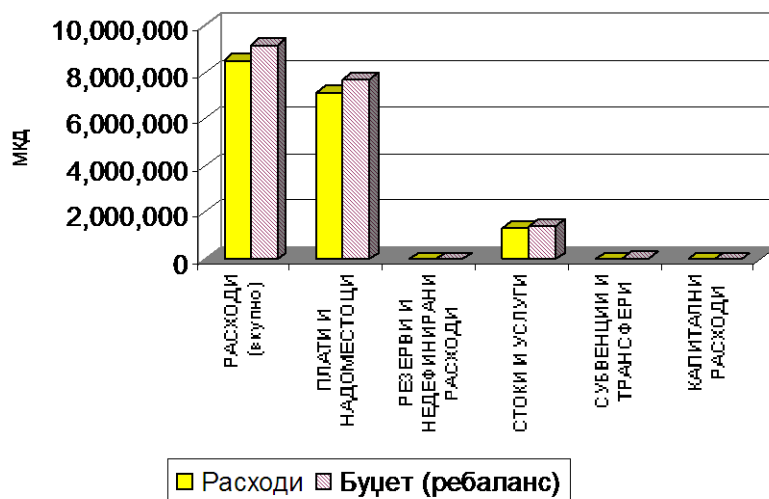
Средствата за извршување на функцијата на Агенцијата за остварување на правата на заедниците се обезбедуваат во Буџетот на Република Македонија, која во 2017 година (со ребаланс) изнесуваше 9.156.000 денари. Средствата во износ од 9.136.000 денари беа планирани за тековни расходи (плати, стоки и услуги и др.), додека 20.000 денари за капитални расходи (за вложувања и нефинансиски средства – за лиценци). Буџетот е реализиран со 93 %, односно реализирани се расходи во износ од 8.477.725 денари. Реализацијата на буџетот со 93 % е резултат на реализацијата на платите со 93 % кој во вкупниот буџет на Агенцијата за остварување на правата на заедниците учествува со 84 %. Расходите за стоки и услуги се реализираа со 93 % што се проценува како исклучително совесно користење на средствата и соодветно квалитетно буџетско планирање. Капиталните расходи се реализираа со 65 %. Подолу е даден табеларен и графички приказ на расходите во 2017 година.

БИЛАНС НА ПРИХОДИТЕ И РАСХОДИТЕ од 01.01.2017 до 31.12.2017 година (во мкд)				
Р.бр.	Опис	Реализација	Буџет (ребаланс)	% на реализација
	РАСХОДИ (вкупно)	8,477,725	9,156,000	93%
1	ТЕКОВНИ РАСХОДИ	8,464,765	9,136,000	93%
1.1	ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ	7,138,135	7,706,000	93%
1.2	РЕЗЕРВИ И НЕДЕФИНИРАНИ РАСХОДИ	0	0	
1.3	СТОКИ И УСЛУГИ	1,326,630	1,430,000	93%
1.3.1	Патни дневни расходи	894	0	
1.3.2	Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	685,398	800,000	86%
1.3.3	Материјали и ситен инвентар	40,387	50,000	81%
1.3.4	Поправки и тековно одржување	46,918	50,000	94%
1.3.5	Договорни услуги	532,904	500,000	107%

1.3.6	Други тековни расходи	20,129	30,000	67%
1.3.7	Привремени вработувања	0	0	
1.4	СУБВЕНЦИИ И ТРАНСФЕРИ	0	0	
2	КАПИТАЛНИ РАСХОДИ	12,960	20,000	65%
2.1	Купување на опрема и машини	0	0	
2.2	Градежни објекти	0	0	
2.3	Купување на мебел	0	0	
2.4	Вложувања и нефинансиски средства	12,960	20,000	65%
	ПРИХОДИ	8,477,725		
1	ТРАНСФЕРИ И ДОНАЦИИ	8,477,725		
1.1	Трансфери од други нивоа на власт	8,477,725		
1.2	Донации од странство			

Буџет 2017, реализација

7. ИЗВЕШТАЈ ЗА СПРОВЕДЕНИ ЈАВНИ НАБАВКИ

Во Агенцијата за остварување на правата на заедниците во текот на 2017 година се спроведе постапка за јавна набавка со објавување на оглас во ЕСЈН согласно член 100, 101 и 102 од Законот за јавни набавки (постапка со барање за прибирање на понуди) и тоа јавна набавка на гориво за моторни возила во износ од 173.000,00 денари без ДДВ односно 204.140,00 денари со вклучен ДДВ.